

Polsko-Słowacka Grupa Robocza Systemu Jurajskiego (2011–2021) – pierwsza sekcja jurajska afiliowana przy dwóch narodowych towarzystwach geologicznych

Anna Feldman-Olszewska¹, Andrzej Wierzbowski²

A. Feldman-
-Olszewska

A. Wierzbowski

The Polish-Slovak Working Group of the Jurassic System (2011–2021) – the first Jurassic section affiliated with two national geological societies. *Prz. Geol.*, 70: 341–345.

Abstract. The Polish-Slovak Working Group of the Jurassic System was founded in 2012 as the continuation of the activity of the Polish Working Group of the Jurassic System established in 1999. The Group has been officially approved by and affiliated as the thematic section at the two national societies – the Polish Geological Society and the Slovak Geological Society. The foundation of the section resulted from growing integration of the Polish and Slovak geological researches, especially in the Carpathians placed at the border of the two states. This resulted in further arrangement of joint studies in that area, and the organization of six new field meetings (JURASSICA), four of them dedicated to the Carpathian Jurassic. The newly arranged meetings included: the JURASSICA IX (2011) at Małogoszcz, south-western Mesozoic margin of the Holy

Cross Mts., central Poland; the JURASSICA X (2012) in the Pieniny Klippen Belt of the Transcarpathian Ukraine; the JURASSICA XI (2014) at Sławno, north-western Mesozoic margin of the Holy Cross Mts., central Poland; the JURASSICA XII (2016) at the Smolenice Castle in Malé Karpaty mountain range, south-western Slovakia; the JURASSICA XIII (2017) at Zakopane, Tatra Mts. at the Polish and Slovak state border; and the JURASSICA XIV (2019) in Bratislava, with excursions to the western sector of the Pieniny Klippen Belt in Slovakia. The close cooperation with the Berriasian Working Group of the International Commission on Stratigraphy of IUGS, and participation of many foreign geologists, gave the meetings an international character; being the place of exchange of studies and ideas connected with a widely treated “Jurassic” geology. The special field-guides included the abstracts of presentations and explanations to the geology of the particular areas edited on the occasion of the meetings (the last ones in English, indicated in the references below). Because of the COVID-19 pandemic the meeting has not been arranged for the last two years, but the forthcoming one is planned at Ilża, north-eastern Mesozoic margin of the Holy Cross Mts., in 2023. We hope that the future meeting will be an occasion for a wider cooperation with geologists working in the Jurassic System not only of our two states but also in other countries.

Keywords: Polish-Slovak Working Group of the Jurassic System, JURASSICA conferences, history of activity

Polska Grupa Robocza Systemu Jurajskiego, zawiązana w 1999 r. jako sekcja Polskiego Towarzystwa Geologicznego, obchodziła w 2009 r. dziesięciolecie swojego istnienia (Wierzbowski, 2010). Działalność sekcji, m.in. przez organizację terenowych spotkań JURASSICA, zaowocowała bliską współpracą z geologami słowackimi, wyrażającą się wspólnym udziałem w międzynarodowych projektach badawczych i wspólnymi publikacjami dotyczącymi utworów jurajskich z pogranicznych obszarów Karpat. Organizacja 7. Międzynarodowego Kongresu Jurajskiego w Krakowie w 2006 r. także było polsko-słowackim osiągnięciem, jak również wydanie przewodnika kongresowego, gdzie przedstawiono m.in. najnowsze informacje o budowie geologicznej i wykształceniu utworów jurajskich polskich i słowackich Karpat (Wierzbowski i in., 2006). Wymiernym efektem tej współpracy było utworzenie we wrześniu 2011 r. na konferencji JURASSICA IX w Małogoszcu Polsko-Słowackiej Grupy Roboczej Systemu Jurajskiego oraz wystąpienie w listopadzie 2011 r. w imieniu Zarządu Sekcji do Polskiego Towarzystwa Geologicznego i Słowackiego Towarzystwa Geologicznego o formalne zaakceptowanie tej propozycji. Po przyjęciu propozycji utworzenia wspólnej sekcji przez oba towarzystwa geologiczne, dawna Polska Grupa Robocza Systemu Jurajskiego została oficjal-

nie przekształcona w styczniu 2012 r. w Polsko-Słowacką Grupę Roboczą Systemu Jurajskiego (Feldman-Olszewska, Iwańczuk, 2012). Przedstawiona poniżej historia działania sekcji w latach 2011–2021 stanowi zatem kontynuację jej wcześniejszej działalności (Wierzbowski, 2010), jednak w szerszym, międzynarodowym kontekście. Szczególnym efektem działania sekcji stała się dalsza intensyfikacja badań osadów jurajskich w Karpatach, których wyniki prezentowano na kolejnych spotkaniach JURASSICA.

Spotkanie terenowe JURASSICA IX zorganizowano na południowo-zachodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich w dniach 6–8.09.2011 r. w Małogoszcu, a wycieczka objęła płytkowodne utwory późnojurajskiej platformy węglanowej. Organizatorami spotkania byli B.A. Matyja (Wydział Geologii UW), który prowadził wycieczkę terenową (ryc. 1), oraz P. Ziółkowski (Wydział Geologii UW), A. Feldman-Olszewska i J. Iwańczuk (PIG-PIB), R. Jach (Instytut Nauk Geologicznych UJ) oraz J. Ziaja (Instytut Botaniki PAN). W materiałach ze spotkania (Matyja i in., 2011) zawarto opis tej wycieczki, 6 artykułów naukowych oraz streszczenia 26 wygłoszonych referatów. Na uwagę zasługuje szerokie grono uczestników (ok. 35 osób), reprezentujących różne instytucje, zarówno z Polski (UW, UJ, AGH, PIG-PIB, Instytut Botaniki PAN, Instytut Nauk

¹ Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; anna.feldman-olszewska@pgi.gov.pl

² Wydział Geologii, Uniwersytet Warszawski, ul. Żwirki i Wigury 93, 02-089 Warszawa; andrzej.wierzbowski@uw.edu.pl

Ryc. 1. Bronisław A. Matyja i Andrzej Wierzbowski objaśniają profil utworów jury górnej w południowo-zachodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich podczas konferencji JURASSICA IX w kamieniołomie Wierzbica k. Sobkowa. Fot. S. Maleonkina

Fig. 1. Bronisław A. Matyja and Andrzej Wierzbowski explain the Upper Jurassic succession of the south-western margin of the Holy Cross Mts. during JURASSICA IX conference in Wierzbica near the Sobków Quarry. Photo by S. Maleonkina

Ryc. 2. Uczestnicy konferencji JURASSICA X w kamieniołomie Velykyi Kamianets, Ukraina. Od lewej w górnym rzędzie: Barbara Świetlik, Grzegorz Pieńkowski, Oleh Hnylko, Svetlana Maolenkina, Lucyna Bobrek, Andrzej Urbaniec, Michał Krobicki, Ewa Głowniak, Bronisław A. Matyja, Hubert Wierzbowski, Michał Gradziński, Marta Wajda, Andrzej Wierzbowski, Andrzej Iwanow, Zbigniew Złonkiewicz, Tomasz Segit; w dolnym rzędzie: Jolanta Iwańczuk, Mariusz Hoffmann, Paweł Brański, Andrzej Piecuch, Renata Jach. Fot. A. Feldman-Olszewska

Fig. 2. Participants of the JURASSICA X conference in the Velykyi Kamianets Quarry, Ukraine. From left in the upper row: Barbara Świetlik, Grzegorz Pieńkowski, Oleh Hnylko, Svetlana Maolenkina, Lucyna Bobrek, Andrzej Urbaniec, Michał Krobicki, Ewa Głowniak, Bronisław A. Matyja, Hubert Wierzbowski, Michał Gradziński, Marta Wajda, Andrzej Wierzbowski, Andrzej Iwanow, Zbigniew Złonkiewicz, Tomasz Segit; in the lower row: Jolanta Iwańczuk, Mariusz Hoffmann, Paweł Brański, Andrzej Piecuch, Renata Jach. Photo by A. Feldman-Olszewska

Geologicznych PAN, „PETROGEO”, PGNiG), jak i z zagranicy: ze Słowacji (Instytut Geologiczny Słowackiej Akademii Nauk, Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu im. Komenskogo w Bratysławie), z Czech (Instytut Geologiczny Czeskiej Akademii Nauk, Instytut Geologii Inżynierskiej Politechniki w Ostrawie) oraz z Rosji (Instytut Geologiczny Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie, Moskiewski Uniwersytet Państwowy im. Łomonosowa). Na spotkaniu wybrano nowe władze sekcji w składzie: A. Feldman-Olszewska – przewodnicząca oraz J. Iwańczuk, R. Jach i J. Ziaja – członkowie zarządu. Dodatkowo wybrano do zarządu A. Tomašových z Instytutu Geologicznego Słowackiej Akademii Nauk, co rozpoczęło omówiony wcześniej proces formowania Polsko-Słowackiej Grupy Roboczej Systemu Jurajskiego.

Kolejne spotkanie JURASSICA X odbyło się w dniach 25–30.06.2012 r. na Ukrainie Zakarpackiej (kamieniołomy Priborzhavske i Velykyi Kamianets) oraz we wschodniej Słowacji (kamieniołom Beňatina), a poświęcone było osadom jurajskim i dolnokredowym wschodniej części pienińskiego pasa skałkowego. Było to jednocześnie nie tylko pierwsze spotkanie polsko-słowackiej sekcji, lecz także pierwsze spotkanie terenowe w dużej części zorganizowane poza obszarem Polski i Słowacji. Głównym miejscem spotkania na Ukrainie była miejscowość Borzhava. Organizatorami spotkania byli A. Feldman-Olszewska i J. Iwańczuk (PIG-PIB), M. Krobicki (PIG-PIB, AGH), R. Jach (Instytut Nauk Geologicznych UJ), J. Ziaja (Instytut Botaniki PAN) oraz A. Tomašových (Instytut Geologiczny Słowackiej Akademii Nauk). Materiały ze spotkania (Krobicki i in., 2012) zawierały szczegółowy opis tras wycieczkowych prowadzonych przez M. Krobickiego, B.A. Matyję i A. Wierzbowskiego, z uwzględnieniem najnowszych opublikowanych prac polskich i słowackich geologów, a także streszczenia 11 wygłoszonych referatów. W spotkaniu brały udział 23 osoby, w tym pracownicy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy ze Lwowa oraz Instytutu Geologicznego Rosyjskiej Akademii Nauk z Moskwy (ryc. 2).

W 2013 r. nie zaplanowano spotkania JURASSICA, zgodnie z przyjętą wcześniej zasadą, że w okresach bezpośrednio bliskich światowym kongresom jurajskim, a taki odbył się na przełomie 2013 i 2014 r. w Jaipur w Indiach, spotkania grupy jurajskiej nie będą organizowane.

Następne spotkanie JURASSICA XI zorganizowano w północno-zachodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich w dniach 9–11.10.2014 r. i było poświęcone problematyce utworów jurajskich synkliny tomaszowskiej. Wycieczki terenowe objęły siliciklastyczne utwory najwyższej jury środkowej (keloweju), odsłonięte w okolicach Inowłodza oraz węglanowe utwory tytonu w kamieniołomie Owadów-Brzezinki, słynne z unikatowego zespołu skamieniałości organizmów morskich i lądowych, które żyły w płytkiej, późnojurajskiej lagunie i jej sąsiedztwie. Głównym miejscem spotkania była Spała. Organizatorami spotkani byli: A. Feldman-Olszewska i J. Iwańczuk (PIG-PIB), B. Błażejowski (Instytut Paleobiologii PAN), B.A. Matyja (Wydział Geologii UW), A. Wierzbowski (PIG-PIB, Wydział Geologii UW), R. Jach (Instytut Nauk Geologicznych UJ) oraz J. Ziaja (Instytut Botaniki PAN). W materiałach ze spotka-

nia zamieszczono opisy tras wycieczkowych wraz ze wstępnym artykułem, w którym omówiono geologię obszaru, a także streszczenia 22 wygłoszonych referatów (Feldman-Olszewska, Wierzbowski, 2014). W spotkaniu uczestniczyła duża grupa badaczy (28 osób), reprezentujących różne ośrodki naukowe z Polski oraz z zagranicy (Instytut Geologiczny Słowackiej Akademii Nauk; Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu im. Komenskogo w Bratysławie; Instytut Geologiczny Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie). Warto wspomnieć, że konferencja i druk publikacji były sponsorowane przez właściciela kamieniołomu Owadów-Brzezinki – Nordkalk Sp. z o.o. oraz Urząd Gminy Sławno. Instytucje te przyczyniły się także do otwarcia ośrodka edukacji geologicznej przy kamieniołomie Owadów-Brzezinki.

Dalsze konferencje JURASSICA przyjęły jednoznacznie międzynarodowy charakter i stały się konferencjami anglojęzycznymi. Wynikało to z dużego zainteresowania udziałem w konferencji osób z zagranicy, a także połączenia konferencji z kolejnymi spotkaniami Grupy Roboczej Beriasu Międzynarodowej Komisji Stratygrafii. W istotny sposób poszerzono zatem zakres tematyczny konferencji, a także znacząco wzrosła liczba uczestników.

Spotkanie JURASSICA XII odbyło się na zamku w Smolenicach w Małych Karpatach w południowo-zachodniej Słowacji w dniach 19–23.04.2016 r. Organizatorami spotkania byli geolodzy słowaccy: J. Michalik, K. Fekete, L. Puškelová, T. Fuksi, M. Golej. Na wycieczkach terenowych przedstawiono budowę geologiczną oraz wykształcenie warstw jurajskich i dolnokredowych Małych Karpat (ryc. 3), w pobliżu połączenia jednostek karpaccich i alpejskich. W publikowanych materiałach ze spotkania (Michalik, Fekete, 2016) przedstawiono opisy tras wycieczkowych, a także abstrakty 22 referatów oraz 8 posterów prezentowanych na konferencji. W spotkaniu uczestniczyły 44 osoby z 12 krajów (Polski, Słowacji, Czech, Estonii, Rosji, Austrii, Bułgarii, Włoch, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Ukrainy, Chin). Wybrano nowe władze sekcji w składzie: J. Grabowski (PIG-PIB) – przewodniczący oraz J. Iwańczuk (PIG-PIB), A. Jezierska (Wydział Geologii UW) oraz V. Šimo (Instytut Geologiczny Słowackiej Akademii Nauk).

JURASSICA XIII była pierwszym spotkaniem dotyczącym problematyki tatrzańskiej. Została zorganizowana w dniach 19–23.06.2017 r. przez Polskie Towarzystwo Geologiczne oraz PIG-PIB, pod patronatem Tatrzańskiego Parku Narodowego, UW, UJ oraz Słowackiego Instytutu Geologicznego im. Dionýzego Štura. Miejscem spotkania było Kościelisko w pobliżu Zakopanego. Organizatorami spotkania byli: J. Grabowski, J. Iwańczuk i A. Bagińska (PIG-PIB), R. Jach (Instytut Nauk Geologicznych UJ), P. Łuczyński, A. Jezierska (Wydział Geologii UW), J. Michalik oraz V. Šimo (Instytut Geologiczny Słowackiej Akademii Nauk). Cztery wycieczki terenowe objęły różne regiony i problematykę – od jury i kredy dolnej jednostki krzyżniańskiej Tatr Zachodnich (prowadzący R. Jach i J. Grabowski), utworów pogranicznych triasu i jury oraz utworów jury dolnej i środkowej jednostki krzyżniańskiej we wschodniej części Tatr (prowadzący J. Iwańczuk, J. Michalik),

Ryc. 3. Józef Michalik (trzeci od prawej) objaśnia uczestnikom konferencji JURASSICA XII wykształcenie utworów jurajskich w dolinie Výchvat (Malé Karpaty, Słowacja). Fot. K. Fekete

Fig. 3. Jozef Michalik (third from right) explains to the participants of the JURASSICA XII conference the development of Jurassic strata in the Výchvat Valley (Malé Karpaty Mts., Slovakia). Photo by K. Fekete

Ryc. 4. Uczestnicy konferencji JURASSICA XIV zapoznają się z profilem pogranicza jury i kredy w kamieniołomie Snežnica, Słowacja. Fot. T. Segit

Fig. 4. Participants of the JURASSICA XIV conference at the Jurassic/Cretaceous section in the Snežnica Quarry, Slovakia. Photo by T. Segit

poprzez utwory jurajskie jednostki choczańskiej w regionie Doliny Kościeliskiej (prowadzący A. Uchman), aż do utworów jurajskich jednostek wierchowych (prowadzący P. Łuczyński i A. Jezierska). W spotkaniu brała udział duża liczba uczestników (43 osoby) reprezentujących 15 jednostek naukowych z Austrii, Czech, Polski, Rosji, Słowacji i Węgier. W trakcie spotkania wygłoszono 27 referatów (w tym 4 obszernie wykłady) oraz przedstawiono 7 posterów (Jezierska i in., 2017). Opisy tras wycieczkowych i streszczenia prezentacji opublikowano w materiałach ze spotkania (Grabowski, 2017).

W roku 2018 odbył się Międzynarodowy Kongres Jurajski w San Luis Potosi w Meksyku, w związku z czym spotkanie JURASSICA nie było organizowane.

Spotkanie JURASSICA XIV miało miejsce w Bratysławie w dniach 10–14.06.2019 r. Organizatorami spotkania byli: K. Fekete (Państwowy Instytut Geologiczny im. D. Štúra, Bratysława), J. Iwańczuk (PIG-PIB) oraz D. Reháková, Š. Józsa i J. Schlögl (Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu im. Komenského w Bratysławie). Wycieczki terenowe prowadzone przez zespół słowackich geologów (z udziałem geologów z Czech, Polski i Słowenii), z racji wspólnego spotkania z Grupą Roboczą Beriasu, objęły charakterystyczne profile pogranicza warstw jurajskich i kredowych w pienińskim pasie skałkowym środkowej Słowacji: Brodno, Snežnica (ryc. 4), Strapkova. W spotkaniu uczestniczyła wyjątkowo liczna grupa geologów (80 osób reprezentujących 20 jednostek naukowych ze Słowacji, Polski, Czech, Węgier, Słowenii, Bułgarii, Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Francji, Estonii, Austrii, Rosji, Japonii i Chin). Przedstawiono 53 referaty i postery. Streszczenia prezentacji oraz teksty wprowadzające do geologii pienińskiego pasa skałkowego i opisy tras wycieczkowych przedstawiono w publikowanych materiałach konferencyjnych (Fekete i in., 2019). Spotkanie było poświęcone prof. Andrzejowi Wierzbowskiemu, wieloletniemu pracownikowi Wydziału Geologii UJ oraz PIG-PIB, inicjatorowi założenia Sekcji Polskiej Grupy Roboczej Systemu Jurajskiego, w 80-lecie urodzin i 60-lecie pracy badawczej. W trakcie spotkania wybrano nowe władze sekcji: K. Fekete (Państwowy Instytut Geologiczny im. D. Štúra, Bratysława) – przewodniczący, oraz J. Iwańczuk i H. Wierzbowski (PIG-PIB) – członkowie zarządu.

W latach 2020–2021 planowane wcześniej spotkania JURASSICA z racji pandemii COVID-19 nie doszły do skutku. Z kolei w roku 2022, w związku z organizowanym w Budapeszcie Międzynarodowym Kongresem Jurajskim, spotkanie JURASSICA również nie jest przewidywane. Zgodnie z wcześniejszymi planami i zamierzeniami władz sekcji, kolejna jubileuszowa JURASSICA XV planowana

jest w roku 2023 w Iłży w północno-wschodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich. Problematyka terenowa spotkania będzie dotyczyć zwłaszcza górnourajskich osadów płytkowodnej platformy węglanowej, które są przedmiotem prowadzonych tu obecnie badań paleontologicznych, stratygraficznych i sedymentologicznych. Nie bez znaczenia dla wyboru lokalizacji pozostaje deklaracja udziału w spotkaniu oraz pomocy w jego organizacji władz miasta Iłża. Spotkanie ma mieć międzynarodowy charakter, dzięki zaproszeniu geologów różnych specjalności, reprezentujących sekcje jurajskie różnych krajów europejskich, stanowiąc w ten sposób platformę wymiany doświadczeń i umożliwiając jego uczestnikom nawiązania międzynarodowej współpracy na różnych polach badań osadów jurajskich.

Autorzy dziękują K. Feketemu, J. Grabowskiemu, J. Iwańczukowi oraz H. Wierzbowskiemu za życzliwą ocenę i cenne uwagi w tekście oraz wszystkim wykonawcom zamieszczonych w artykule fotografii za ich udostępnienie.

LITERATURA

- FEKETE K., MICHALIK J., REHÁKOVÁ D., (red.) 2019 – XIVth JURASSICA Conference, Workshop of the ICS Berriasian Group. Field trip Guide and Abstracts Book, June 10–14, 2019, Bratislava, Slovakia: 1–192. Earth Science Institute, Slovak Academy of Sciences, Bratislava.
- FELDMAN-OLSZEWSKA A., IWAŃCZUK J., 2012 – The Polish-Slovak Working Group of the Jurassic System. *Volumina Jurassica*, 10: 115–117.
- FELDMAN-OLSZEWSKA A., WIERZBOWSKI A., (red.) 2014 – JURASSICA XI, Jurajskie utwory synkliny tomaszowskiej. Przewodnik wycieczek terenowych, abstrakty i artykuły. Spała, 9–11.10.2014: 1–77. Państw. Inst. Geol. – PIB, Warszawa.
- GRABOWSKI J., (red.) 2017 – JURASSICA XIII, Jurassic geology of Tatra Mts. Abstracts and field trip Guidebook, Poland, Kościelisko near Zakopane. June 19–23, 2017: 1–128. Państw. Inst. Geol. – PIB, Warszawa.
- JEZIEWSKA A., GRABOWSKI J., IWAŃCZUK J., 2017 – JURASSICA XIII – conference report. *Volumina Jurassica*, 15: 193–196.
- KROBICKI M., FELDMAN-OLSZEWSKA A., WIERZBOWSKI A., (red.) 2012 – JURASSICA X, Jurajsko-dolnokredowe utwory pienińskiego pasa skałkowego i obszarów przyległych (Ukraina – Zakarpacie, wschodnia Słowacja). Abstrakty i przewodnik wycieczki terenowej, Rakhiv-Beñatina, 25–30.06.2012: 1–130. Państw. Inst. Geol. – PIB, Warszawa.
- MATYJA B.A., WIERZBOWSKI A., ZIÓLKOWSKI P., (red.) 2011 – JURASSICA IX, Małogoszcz, 06–08.09.2011. Materiały konferencyjne: 1–151. Pol. Tow. Geol.
- MICHALIK J., FEKETE K., (red.) 2016 – XII-th JURASSICA Conference, Workshop of the ICS Berriasian Group and IGCP 632. Field trip guide and Abstracts book, Smolenice, Slovakia, April 19–23, 2016: 1–136. Earth Science Institute, Slovak Academy of Sciences, Bratislava.
- WIERZBOWSKI A., 2010 – Dziesięć lat istnienia Polskiej Grupy Roboczej Systemu Jurajskiego (1999–2009) – osiągnięcia i perspektywy. *Prz. Geol.*, 58 (3): 202–205.
- WIERZBOWSKI A., AUBRECHT R., GOLONKA J., GUTOWSKI J., KROBICKI M., MATYJA B.A., PIENKOWSKI G., UCHMAN A., (red.) 2006 – Jurassic of Poland and adjacent Slovakian Carpathians. Field trip guidebook of 7th International Congress on the Jurassic System, Poland, Kraków, September 6–18, 2006: 1–235. Państw. Inst. Geol. – PIB, Warszawa.